

8. NEDÁVNO JSEM ODEŠEL DO DŮCHODU, ALE JIŽ NĚKOLIK LET SI PŘIVYDĚLÁVÁM NA ŽIVNOSTENSKÝ LIST. DOKUD JSEM BYL ZAMĚSTNANÝ, PLATIL JSEM POJISTNÉ VŽDY JEN PO PODÁNÍ PŘEHLEDU. JE PRAVDA, ŽE PO UKONČENÍ ZAMĚSTNÁNÍ MUSÍM JAKO OSVČ ZAČÍT PLATIT I MĚSÍČNÍ ZÁLOHY? VŽDYŽ PRŮBĚŽNĚ ZA MĚ PLATÍ POJISTNÉ STÁT, STEJNĚ JAKO PŘEDTÍM ZAMĚSTNAVATEL.

Ano, je to pravda. Zálohy jako OSVČ není povinen platit ten, kdo je zároveň zaměstnancem a své zdravotní pojišťovně sdělí, že samostatná výdělečná činnost není hlavním zdrojem jeho příjmů. V přehledu si v bodě 2 (Prohlášení pojištěnce) můžete všimnout, že u otázky „v jakých měsících pro vás neplatila povinnost platit zálohy“ můžete vyplnit jako důvod jen variantu „zaměstnání“, nebo „nemoc OSVČ“. Nikoli, že za vás zároveň hradí zdravotní pojištění stát.

Podnikající osoby, za které je zároveň po celý měsíc plátcem pojistného stát, zálohy platit musí; mají jen tu výhodu, že se na ně nevztahuje minimální vyměřovací základ. Do přehledu takový podnikatel vyznačí, v jakých měsících mu nebyl stanoven minimální vyměřovací základ a z jakého důvodu – v daném případě varianta a) – „plátcem pojistného byl i stát“. Zálohy platí ve výši vypočtené na základě svých skutečných příjmů, třeba i jen pár korun. Jen ten, kdo patří mezi „státní pojištěnce“ a samostatnou výdělečnou činnost zahajuje, není povinen v prvním kalendářním roce své činnosti platit zálohy na pojistné. Pojistné zaplatí formou doplatku po podání přehledu a v něm si zároveň vypočte výši záloh pro příští období.

Bylo tedy zcela v pořádku, že jste v rámci souběhu „zaměstnanec a OSVČ“ v uplynulých letech zálohy neplatil. Od doby, kdy jste odešel do důchodu, jste ale opravdu povinen zálohy platit, a to ve výši vypočtené v přehledu za předchozí rok.

9. JSEM OSVČ, PŘIHLÁŠENÝ U VZP. ZMĚNIL JSEM TEĎ BANKU. JAK MÁM NAHLÁSIT ZMĚNU BANKOVNÍHO SPOJENÍ? NESTAČÍ JEN UVÉST JINÉ ČÍSLO ÚČTU PŘI VYPLŇOVÁNÍ PŘEHLEDU OSVČ?

Změnu bankovního účtu, z něhož platíte pojistné, je třeba pojišťovně oznámit samostatně. K tomuto účelu poslouží formulář Přihláška a evidenční list pojištěnce. Formulář je určen nejen pro přihlášení se k VZP, ale i ke splnění oznamovací povinnosti, kterou ukládá zákon o veřejném zdravotním pojištění nebo zákon o pojistném na veřejné zdravotní pojištění. Právě v něm je mezi povinnostmi plátců pojistného stanoveno, že

osoba samostatně výdělečně činná je povinna sdělit vedle svého jména, příjmení, trvalého pobytu a rodného čísla i své obchodní jméno, sídlo nebo místo podnikání, identifikační číslo, má-li ho přiděleno, a číslo bankovního účtu, pokud z něj bude provádět platbu pojistného nebo jeho záloh. Změní-li se dodatečně tyto údaje, musí pojišťovně změny ohlásit, a to do osmi dnů.

Formulář je zveřejněn na webových stránkách VZP. Lze ho vyplnit v elektronické podobě přímo na počítači a poté vytisknout, nebo vyplnit ručně; k dispozici je rovněž na všech pracovištích VZP. Vyplněný a podepsaný formulář je možno doručit na kterékoli pracoviště VZP.

10. JAKÉ JSOU V SOUČASNÉ DOBĚ MOŽNOSTI PRO PODÁNÍ PŘEHLEDU OSVČ – KROMĚ TĚ, ŽE SI VYZVEDNU NA PŘEPÁŽCE PAPIROVÝ FORMULÁŘ A PAK HO DONESU VYPLNĚNÝ ZPĚT?

Varianta „vzvednout, vyplnit a donést“ je stále nejjednodušší pro značnou část klientů, postupuje tak většina OSVČ pojištěných u VZP. Papirový tiskopis Přehled o příjmech a výdajích ze samostatné výdělečné činnosti a úhrnu záloh na pojistné (Přehled OSVČ) je možno si vyzvednout a pak ho vyplněný a podepsaný podat na přepážce kteréhokoliv pracoviště VZP.

Druhou variantou je tento vyplněný a podepsaný tiskopis zaslat poštou. Můžete ho také případně naskenovat a pak ho jako přílohu ve formátu pdf zaslat e-mailem, přičemž odejít by měl z mailové adresy, kterou u vás VZP eviduje. Mailovou korespondenci adresujte na podatelna@vzp.cz. Uvést byste měli kontaktní pracoviště VZP, pokud je vám známo, a upřesňující identifikační údaje (adresa, příp. datum narození, IČ nebo sídlo firmy). Další informace týkající se elektronických podání cestou ePodatelny najdete na našem webu.

Výhodnější je ale použít elektronický tiskopis Přehledu OSVČ, který je i s poučením pro správné vyplnění zveřejněn na internetových stránkách VZP. Je totiž interaktivní, tzn. sám za vás spočítá pojistné a novou výši zálohy. Nelze ho ale podepsat elektronicky, takže je určený pro vyplnění a následné vytištění. Vyplněný tiskopis může klient odeslat prostřednictvím datové schránky – vzhledem k tomu, že datová schránka garantuje autenticitu odesílatele, nemusí být tiskopis podepsaný. Další možností je tiskopis si vytisknout, podepsat, pak naskenovat a zaslat e-mailem, opět jako přílohu ve formátu pdf.

Elektronicky lze podat Přehled OSVČ přes VZP Point. Zde ale musí mít klient podepsanou smlouvu s VZP o zabezpečení elektronické komunikaci.

11. KDY MUSÍM PŘEDLOŽIT POJIŠŤOVNĚ PŘEHLED O PŘÍJMECH A VÝDAJÍCH?

Jako OSVČ máte povinnost předložit přehled o příjmech a výdajích všem zdravotním pojišťovnám, u kterých jste byl v období, za které tento přehled podáváte, pojištěn.

Vyplněný formulář musíte předložit nejpozději do jednoho měsíce ode dne, kdy jste měl podat daňové přiznání za daný kalendářní rok. Nejzazším termínem je tedy 1. květen, resp. první po něm následující pracovní den.

OSVČ, které nemají povinnost podat daňové přiznání, musí podat své zdravotní pojišťovně přehled do 8. dubna.

OSVČ, kterým zpracovává daňové přiznání daňový poradce, musí tuto skutečnost doložit zdravotní pojišťovně do 30. dubna. Pro podání přehledu pak mají jako nejzazší termín až první pracovní den v srpnu.

Přehled můžete vždy podat i dříve, ale do 8 dnů od data jeho podání musíte doplatit případný rozdíl mezi zaplacenými zálohami a částkou pojistného, kterou si v přehledu vypočtete jako roční pojistné.

Pokuta za nepředložení přehledu ve stanovené lhůtě může činit až 50 000 Kč.

12. NA JAKÉ ČÍSLO ÚČTU MÁM ODVÁDĚT PLATBY?

Čísla účtů pro plátce pojistného najdete na www.vzp.cz/cisla-uctu. Jsou dělena podle krajů, takže si musíte vybrat to správné podle místa/sídla svého podnikání a pak také podle účelu platby – jiná čísla jsou pro platby pojistného a jiná pro platby pokut a penále.

VÍCE INFORMACÍ:

Informační centrum VZP ČR | Orlická 4/2020,
130 00 Praha 3 | Infolinka: 952 222 222 | e-mail: info@vzp.cz
www.vzp.cz

NOK-OSVČ-L/6/2016

NA CO SE NÁS NEJČASTĚJI PTÁTE

OSVČ

NA CO SE NÁS NEJČASTĚJI PTÁTE – OSOBY SAMOSTATNĚ VÝDĚLEČNĚ ČINNÉ (OSVČ)

Všeobecná zdravotní pojišťovna s bezmála 6 miliony pojištěnců je suverénně největší pojišťovnou v Česku a to s sebou nese obrovské množství dotazů, které na ni směřují. Jen na speciální lince 952 222 222 vyřídí operátoři denně tisíce hovorů a další stovky dotazů zodpoví e-mailem.

A co teprve kolik lidí se chodí ptát přímo k přepážkám – tady jich za celý rok napočítáme miliony.

Mnoho dotazů se přitom víceméně opakuje – podnikatelé a živnostníci se ptají třeba na věci spojené s podáním přehledu o příjmech a výdajích a placením pojistného, nastávající maminky zjišťují, jak je to s přihlášením miminka ke zdravotní pojišťovně, jiné věci zajímají seniory, jiné dárce krve...

Přepážkoví pracovníci a telefonní operátoři jsou vám připraveni vyjít vstříc. Možná by vám ale ušetřilo drahocenný čas, kdybyste znali odpovědi na dotazy, které už položili lidé před vámi.

A právě v tom vám chceme pomoci. Připravili jsme přehled nejčastějších dotazů, s nimiž se na VZP klienti obracejí. Pokud se z odpovědí na ně dozvíte alespoň něco, co pro vás bude užitečné, budeme rádi.

Vaše VZP

1. KDO JE OSVČ?

Za OSVČ se pro účely zdravotního pojištění považují:

- osoby podnikající v zemědělství,
- osoby provozující živnost,
- osoby provozující podnikání podle zvláštních předpisů,
- osoby vykonávající uměleckou nebo jinou tvůrčí činnost na základě autorskoprávních vztahů (mimo příjmů zdaňovaných zvláštní sazbou daně přímo u zdroje),
- společníci veřejných obchodních společností a komplementáři komanditních společností,
- osoby vykonávající nezávislé povolání, které není živností ani podnikáním podle zvláštních předpisů,
- osoby vykonávající činnost mandátáře na základě mandátní smlouvy uzavřené podle obchodního zákoníku, pokud není považována za zaměstnání a mandátní smlouva nebyla v rámci jiné samostatné výdělečné činnosti,
- spolupracující osoby OSVČ, pokud podle zákona o dani z příjmu lze na ně rozdělovat příjmy dosažené výkonem spolupráce a výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení.

Jako OSVČ vystupuje vůči zdravotnímu pojištění také pojištěnec, který nemá živnostenský list a provádí činnost na základě jiného povolení.

Nezáleží na tom, zda se jedná o příjmy zdaňované běžnou sazbou daně na základě podaného daňového přiznání, nebo od daně z příjmů osvobozené, a nezáleží ani na skutečnosti, zda je činnost vykonávána soustavně.

2. CO ZAHRNÚJE OZNAMOVACÍ POVINNOST OSVČ?

Pojištěnec, který je osobou samostatně výdělečně činnou, je povinen oznámit příslušné zdravotní pojišťovně zahájení a ukončení samostatné výdělečné činnosti. Tuto povinnost je potřeba splnit do osmi dnů ode dne, kdy tuto činnost zahájil nebo ukončil. Pojištěnec podnikající na základě živnostenského oprávnění splní tuto povinnost i tehdy, učiní-li oznámení příslušnému živnostenskému úřadu.

Přerušení samostatné výdělečné činnosti (ani pak případné opětovné zahájení činnosti) hlásit nemusíte. Pokud to ale neuděláte, budete nadále v evidenci pojišťovny veden jako OSVČ, s příslušnými povinnostmi. Výhodnější je tedy přerušení oznámit.

3. MÁM POVINNOST HRADIT ZÁLOHY NA ZDRAVOTNÍ POJIŠTĚNÍ? K JAKÉMU DATU JE NUTNO PLATBU PROVĚST?

Osoba samostatně výdělečně činná má povinnost hradit měsíční zálohy pojistného na zdravotní pojištění, pokud není od placení těchto záloh zákonem osvobozena (viz dále). Pojistné na zdravotní pojištění je vždy splatné nejpozději do osmého dne následujícího měsíce. V případě, že osmý den připadne na den pracovního klidu nebo státní svátek, tak se tato povinnost přesouvá na nejbližší následující pracovní den.

Doplatek rozdílu mezi zálohami a skutečnou výší pojistného vypočtenou z dosažených příjmů je pak nutno doplatit nejpozději do osmi dnů po dni, ve kterém byl, popřípadě měl být podán přehled o příjmech a výdajích za kalendářní rok, za který se pojistné platí.

4. PLATÍM MĚSÍČNÍ ZÁLOHY NA POJISTNÉ, KDYŽ JSEM TEPRVE ZAČAL PODNIKAT?

Pokud jste právě zahájil samostatnou výdělečnou činnost, hradíte (až na výjimky, viz dále) v prvním roce měsíční zálohy na pojistné vypočtené z minimálního vyměřovacího základu. Aktuální výše minimálního vyměřovacího základu je zveřejněna na webových stránkách VZP. V dalším roce činnosti už platíte zálohy ve výši vypočtené v přehledu o příjmech a výdajích, resp. alespoň v minimální výši, pokud se na vás vztahuje povinnost dodržet jako OSVČ minimální vyměřovací základ.

5. KDO NEMÁ POVINNOST HRADIT MĚSÍČNÍ ZÁLOHY NA POJISTNÉ?

Měsíční zálohy na pojistné neplatí ty OSVČ, které jsou zároveň zaměstnancem a samostatná výdělečná činnost není hlavním zdrojem jejich příjmů. (Co je vaší hlavní výdělečnou činností a co vedlejší, je ale potřeba na zdravotní pojišťovnu nahlásit; podnikání není u zaměstnance evidováno automaticky jako vedlejší výdělečná činnost.) Takováto osoba zaplatí pojistné do osmi dnů po dni, ve kterém byl (popřípadě měl být) podán přehled o příjmech a výdajích za kalendářní rok, za který se pojistné platí.

V prvním kalendářním roce své výdělečné činnosti neplatí měsíční zálohy ta OSVČ, která zároveň patří do některé z kategorií státních pojištěnců (důchodce, student atd.). Pojistné z první kalendářní rok své činnosti zaplatí do osmi dnů po dni, ve kterém byl, popřípadě měl být podán přehled o příjmech a výdajích za daný kalendářní rok. V letech následujících už je tato OSVČ ale povinna zálohy platit.

Třetí případ, kdy se během roku neplatí zálohy, nastává v situaci, že je OSVČ celý kalendářní měsíc uznána práce neschopnou nebo jí byla nařízena karanténa podle zvláštních právních předpisů. Přerušení plateb je ale třeba pojišťovně oznámit a doložit, aby OSVČ měla evidenci svých plateb v pořádku.

6. JAK MÁM JAKO OSVČ PLATIT POJISTNÉ, KDYŽ JSEM DLOUHODOBĚ NEMOCNÝ?

Zálohy platit nemusíte, pokud doložíte, že jste byl po celý kalendářní měsíc uznán práce neschopným nebo vám byla nařízena karanténa.

Při ročním vyúčtování se vám o tyto měsíce sníží minimální vyměřovací základ pouze v případech, kdy jste byl po celý kalendářní měsíc uznán práce neschopným a měl nárok na nemocenského z nemocenského pojištění OSVČ, popřípadě takové nemocenské pobíral.

7. NA KOHO Z PODNIKATELŮ SE NEVZTAHUJE POVINNOST PLATIT POJISTNÉ ALESPŮ Z MINIMÁLNÍHO VYMĚŘOVACÍHO ZÁKLADU, TAKŽE PLATÍ MÍŇ?

Osoby samostatně výdělečně činné, tedy podnikatelé, platí pojistné na zdravotní pojištění ve výši 13,5 % z dosaženého vyměřovacího základu. Vyměřovacím základem přitom pro ně je 50 % příjmu z jejich samostatné činnosti po odpočtu výdajů vynaložených na jeho dosažení, zajištění a udržení. Je-li dosažený vyměřovací základ nižší než minimální vyměřovací základ stanovený pro OSVČ, musí – až na dále uvedené výjimky – odvést pojistné z tohoto minimálního vyměřovacího základu.

Minimální vyměřovací základ neplatí pro několik skupin OSVČ. Velmi často jde o osoby, které současně vedle samostatné výdělečné činnosti jsou zaměstnancem a odvádějí pojistné z tohoto zaměstnání vypočtené alespoň z minimálního vyměřovacího základu stanoveného pro zaměstnance. Další kategorií OSVČ, na které se nevztahuje minimální vyměřovací základ, jsou osoby, za které je zároveň plátcem pojistného stát. A patří sem i skupiny pojištěnců, kteří by jinak náleželi mezi státní pojištěnce, ale z této kategorie vypadnou právě kvůli svým příjmům ze samostatné výdělečné činnosti: osoby, které celodenně osobně a řádně pečují alespoň o jedno dítě do 7 let věku nebo nejméně o dvě děti do 15 let, dále osoby, které dosáhly věku potřebného pro nárok na starobní důchod, avšak nesplňují další podmínky pro jeho přiznání. Minimální vyměřovací základ neplatí ani pro osoby s těžkým tělesným, smyslovým nebo mentálním postižením, které jsou držitelem průkazu ZTP nebo ZTP/P podle zvláštního právního předpisu.